NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Novíce izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V sredo 27. aprila 1853. *List 34.*

Rodovitnost zemlje povzdigniti po drênaži *).

Le en glas je, da poslednje leta v kmetijstvu ni nič znajdenega bilo, kar bi bilo take imenitnosti, take vrednosti kakor je drênaža. Naši bravci vedó, na kakošno visoko stopnjo se je povzdignilo kmetijstvo angleško zadnjih 10 let — in kaj je vzrok temu? Drênaža in tičjek guano.

Že vidimo se muzati može starega kopita, češ: „vse ni za vse; kar je na Angleškem dobro, ni tudi za nas; naša zemlja je drugač od angleške". Tudi mi smo teh misel, da „vse ni za vse", in da „angleško podnebje" je razločno od našega.

Al mi smo omenili tukaj le zato posobno Angleškega, kjer Angleži so posebno močno pospešili rodovitnost svojih zemljiš po drênaži, ktera pa tudi v druzih deželah, ki niso angleški v podnebju clò nič podobne, tako hitro napreduje, da v 50 letih bo drênaža povsod tako znana, kakor sta znana zdej detelja in krompir, za ktera tudi nekdaj pri nas noben človek ni vedil.

V našem cesarstvu se je jela poslednji dvé leti že tudi drênaža močno razširjevati, v nadvojvodini Austrianski, na Českem itd. je že vpeljana, in na Štajarskem že tudi veselo napreduje, od kodar se bo vpeljala tudi na Krajnsko, ker slavna Štajarska kmetijska družba je prijazno podala roko Krajnski družbi in ji bo za nekoliko časa prepustila tistega moža, ki je popolnoma izveden v tem delu.

Kaj pa je drênaža? bo radovedno marsikdo vprašal, kteremu še ni znana, kaj pomeni ta ptuja beseda.

Drênaža je angleška beseda in je napravljena iz besede drên (po angleško se piše drain), drên (drain) pa pomeni podzemeljski rov ali graben, v kterega so cevi (rori) položene, ki so iz glina napravljene in po kterih se podzemeljska voda odteka. Drenaža (po angleško draining) pomeni po tem to delo, to umetnost, pokladati take cevi pod zemljo, to je, zemljiše drênažiti (drainen). Ker je v tacih rečéh, ki so občinstvo celega sveta, nar bolje, da ne kujemo svojih besed, ampak da ohranimo izvirno, ki je v vsih jezicih navadna, obderžimo tudi mi besedi drênaža in drenažiti toliko raji, ker se slovenskemu jeziku dobro prileže.

Če se vam pa, dragi kmetovavci, nova beseda podá, nikar ne mislite, da se vam z novo besedo tudi popolnoma nova stvar posiliti hoče. Kmalo bote vidili, da drênaža ni kaka čisto nova reč, ampak da je že stara, dobro znana, toda le drugač in bolj pametno izpeljana stvar.

Da so si že od nekdaj naši umni kmetovavci prizadevali preobilo mokroto iz zemlje spravljati po odpertih ali zadelanih grabnih, je vsacemu znano.

Ko so pervi umni možaki se prepričali, da je preobila močirnost zemljišu v škodo, so skušali vodo odpeljati po odpertih grabnih, ker pervi začetek ni nikodar popolnoma. Al kmalo so se prepričali, da s takimi grabni se le vbrani zamok zemljiša, — škodljiva mokrota je pri vsem tem vstala v njem; kjer so se grabni rezali, se je veliko zemlje zgubilo, in obdelovanje zemljiša je bilo zavolj grabnov bolj zamudno, težavno in dražji.

Modra glavíca kakega kmeta, te napake vidši, si je djala sama pri sebi: kaj bi bilo, ko bi jez graben zadelal? — in lejte! s kamni ali šibjem in suhljado ga je začel zadelovati, z mahom ali slamo ga pokrivati, in čez vse to pa zemlje nasipati; naredil je več tacih grabnov, ki so že bolje odpeljevali vodo, brez da bi bil zemlje kaj zgubil in da bi na ravnem zemljišu obdelovanje njegovo mudivno in težavno bilo. Bilo je tako ravnanje — zakrivanje grabnov — velika stopinja naprej.

Al pokazalo se je, da tudi tako zadelani grabni še niso bili tako dobri in dostojni, kakor jih je umen kmetovavec želel, zakaj kmalo se je zapazilo:

1) da tako zadelani grabni so le malo časa terpeli, ker berž ko je šibje ali suhljad, mah in slama sognjila, se je zemlja med kamne vdirala, je zaderževala vodotók, in zemljiše je bilo iznovega močirno;

2) večkrat take grabne iznovega delati, je prizadevalo veliko stroškov, kterih se kmetovavec na zadnje naveliča;

3) tudi taki grabni za velike zemljiša niso bili pripravni;

4) globoko obdelovanje zemlje po ti napravi ni bilo mogoče.

Vsim tim napakam tedaj v okom priti, je bilo treba še eno stopnjo naprej storiti, ker vsak kmetovavec vé, da rodovitnost mokre zemlje se ne da po nobeni drugi poti povzdigniti, kakor s tem, da se, kolikor je moč, na suho dene.

Imeniten napredek je tedaj ti bil, da so začeli vodotoke delati iz žlebnatih ceglov (kôrcov). Iz začetka so mislili, da se dajo taki kôrci na dosti terdnem zemljišu naravnost na zemljo postaviti, — al kmalo so se prepričali, da zemlja vodo izpere in da kôrci po tem križem pridejo. To jih je primo-

*) Slavno česko kmetijsko družbo zahvalimo tù očitno, da nam je prijazno prepustila podobe, ki lepo razjasnujejo pričujoči poduk, ker le tako smo v stanu to novo obdelovanje zemljiš po »Tydenniku« tudi našim gospodarjem lahko umevno popisati. Vred.

ralo, da so iz glina narejati dali ploše, ktere so v graben položili in na-nje potem po versti kôrce.

Al tudi to ni bilo dosto stanovitno — in pred nekimi 10 leti so prišli angleški kmetovavci na misel: namesto kôrcov raji cele rore ali cevi iz glina napraviti, in tako je bila drênaža znajdena, ktera se z nepopisljivo naglostjo širi po svetu, in ktera tako močno povzdiguje rodovitnost zemljiš.

Ker pa imamo o ti novi reči našim kmetovavcem po Slovenskem veliko veliko povedati, da bojo zapopadli dobiček drênaže na več strani, bomo jim v „Novícah“ podali popolen nauk v nji in ga razjasnili po podobah. (Dalje sledí.)

Starozgodovinski pomenki.

INVICTO. DEO. CHARTO. NEVIOD. SVMM.

(Videm pri Savi na steni starega farovža.)

Razložil Davorin Terstenjak.

(Konec.)

Na gori navedenem napisu se je rajni Muhar zlo zlo zagrešil. V svojem pervem spisu *(Altröm. Norikum II. stran 31, 32.)* je že bil na poti spoznati, da so ob času Rimljanov kraj Save že Slovenci stanovati mogli, ker napis: „Invicto Deo Charto“ na njihovega Čarta opominja,—al v poslednjem svojem zgodovinskem delu „Geschichte der Steyermark“, ktero bi jaz rajši „Lehensgeschichte des Stiftes Admont“ imenoval, ga je oslepila stara strast in stara pristranost, in v strahu, da bi mu se ne bilo vse njegovo historičko preiskovanje poderlo, in „teoria Keltizma“ prevergla, je storil gerdo laž pred celim svetom, in je rekel, da na Videmskem kamnu ne stojí Charto, temoč Charito.

Pa čujmo njegove lastne besede: „Invicto Deo Charito Neviodunensium Summano. Hier bedeutet Deus Charitus so viel als Deus Amor, Cupido puer, Amor Charis (gr. Charitos, χαρις), Gratia, die Huldgöttin. Die Leseart Deo Charito ist allein die wahre, und auf einer von dem Verfasser absichtlich zu diesem Zwecke unternommenen Reise nach Videm selbst abgeschrieben worden. Die frühere ganz falsche Deo Charto hat mich bei Verfassung des römischen Norikums zu den irrigsten Vermuthungen verleitet. *(Gesch. der Steierm. I. pag. 440.)*“ Oj! to je kosmata laž, in jasno pokaže, kolikor v Muharovih spisih je historičke vere najti.

Mi imamo v rokah stari prepis tega napisa, kterega je rajni prof. Zupančič v letu 1820 prepisal, in v kterem očitno stojí „Charto“ ne pa „Charito“.

Pa nismo bili zadovoljni s tem izpisom, zato smo se na gospoda Videmskega dehanta pismeno obernili, naj nam izpis pošlejo. Za poroštvo resnice podamo svojim bravcem njihov list, in se jim za jedno pri tej priložnosti za njihovo prijaznost lepo zahvalimo. Besede lista pa so sledeče:

„Hochwürdiger, Hochgeehrtester Herr Professor! Ich beantworte Dero schätzbares Schreiben ddo. festi SS. Apost. Slov. Cirilli et Methodi mit wahrem Vergnügen, indem ich Euer. Hochw. dahin berichte, dass Ihr Verdacht gegen den Prof. Muhar wegen gefliessentlicher Umwandlung des Charto in Charito vollkommen gegründet ist. An dem hiesigen alten Pfarrhofe, nunmehrigen Schulhause, befindet sich richtig ein Römerstein eingemauert, dessen Aufschrift wort- und buchstäblich getreu folgende ist:

INVICTO.
DEO.
CHARTO.
NEVIOD.
SVMM.

Euer Hochwürden sehen, dass von einem I in Charto keine Spur vorhanden ist, und ein I ist weder früher noch später eingeschoben worden, da alle Buchstaben gleich symetrisch von einander stehen. Prof. Muhar muss daher das I aus der Luft gegriffen haben. Eine Reise eigens diesfalls wird er schwerlich nach Videm gemacht haben, und wenn er je in dieser Weingegend war, so hat er an dem Steine etwas zu viel gesehen, was andere nüchterne Augen nicht sehen und finden. Herr Professor können sich in Ihrem Aufsatze sicher darauf berufen, denn dass meine Angabe richtig ist, davon kann sich Jedermann tagtäglich selbst überzeugen. Ich habe die Ehre etc. Reiz m. p., Dehant.

Videm am 16. März 1853.“

Razun debele laží *) je tudi Muhar na znanje dal, da ni ne razumel latinski, in tudi ne latinske mitologie. Adjectiva „Charitus“ ne najdemo nikjer v slovnikih barbarske latinščine, in ako bi Charto Charis pomenilo, bi moglo stati v tretjem sklonu Chariti ne pa Charito. Pa tudi starorimska mitologia mu ni šla dobro od rok. Pristavek Summanus, to je, summus Manium ima edini Pluto, kakor klasiki terdijo, na ktere se je on tako močno opiral, in preiskovanja slovenskih pisateljev imenoval „Wahnwitz“ ali pa „nichtserweisende Machtsprüche“.

Ciceron *(de Divinis l. I. 10.)*, Ovidi *(Fast. VI. V. 731.)* in sv. Augustin *(de civitate Dei l. IV. cap. 23.)* očitno povejo, da je Summanus edino priime Plutona, kteremu je slovenski Čart v oblasti in poslu sličen bil, in kakor protislovje svetlobe (Mitrata) tudi imel pridavek invictus, ker bogova „svetlobe“ in „teme“ ni nikdor premagal *(Creuzer Symbolik)*.

Stari Neviodunum išejo nekteri zgodovinarji blizo Turjaškega in okoli Kerškega. Naj nam to negotovost krajnski historiki rešijo; naša naloga je samo braniti staro slovensko domovíno; ali toliko samo opomenimo, da so stari prebivavci Kerške okolice bili posebni častitelji Čarta, ker je po njem Kerk, Kerško nastalo. V staroslovenskem jeziku pomeni beseda „kark“ (krk) toliko kot čern, in mislim, da je imé terga Černembl prestavek staroslovenskega Kerško. Imé Kara je indoeuropejsko. Tudi v turškem jeziku pomeni „kara“ čern, kar dag. černa gora, Kara Gjorgje černi Juri; sanskritski „kršna“, krišna, niger *(Bopp stran 49.)* Štajerski Slovenci na ogerski meji in Slovaci še poznajo besedo „kar“, ki pomeni mertvo truplo in „karmine“ Trauermahlzeit, Todtenmahlzeit.

Mislim, da tudi nemška beseda Char, Charwoche, to je, schwarze Woche, bode imela svojo koreniko v indoeuropejski besedi kar, kara. Gotovo je otok Krk (Kark pri Dobrov. pisateljih Velja) dobil imé po černih oblačilih, ktere prebivavci še današnji dan nosijo, in od kterih so že znali rimski pisatelji povedati.

V litvanskem jeziku, kteri je slavenskemu nar bolje podoben, in iz tistega stebla zrastel, iz kterega slovenski, se tudi kurko velí toliko kot černo, in božanstvo neko zimsko se je velelo kurko, ktero so kot protislovje solnca — svetlobe, od tod teme — černega — častili. *(Narbut. I. 30.)* Tudi nekteri slavenski jezikoslovci izvodijo iz kar, kur, glagol kuriti, ker so stari Slovenci mertve sožigali.

Dozdaj smo domorodnemu čitatelju prinašali kamne,

*) To je pač žalosten dokaz, da celò kamni morajo lagati, če je treba zgodovíno presekati! Oj, zgodovinoslovci! oj! — Bogme! da je silo potreba, da se vstopijo tak možje na noge, kakor je naš gosp. pisatelj, ki visokoučeni v jezicih in zgodovinoslovju, se ne bojé pošteno resnice povedati, komur gré. Vred.

kteri se najdejo še zdaj v slovenskih mestih kakor v Ljubljani, Celi, v Ptuju itd. Bomo pa zapustivši slovenske kraje stopili na nemško zemljo Štajarske, in bomo razlagali napise stare Solve, ktero je na lipničkem polju stalo; slavnega Gradca, kteri je pred nekimi leti toliko kriča napravil; potem gremo v cesarsko Vindobono, v imenitni Laureacum in mogočno Juvavio; od ondot bomo pa šli prek na tiroljski Aguntum (Innichen) in bomo se mudili v stari Resii (Raetii) in Vindelicii, ako Bog da i sreča junačka *).

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Brašlovč na Štajarskem 19. t. m. (Konec.) V pondelek, 11. aprila, se je dobrotljivost naših sosedov že spet toliko ljubeznjivo skazala. Vse druge soseske domače fare so svoje darila vkup vozile. Kmalo zjutrej prinesejo g. Šen-Peterski kaplan L. Sevšek svoj in nabrani denar, med kterem je bilo darílo gosp. Wolfa z 20 fl.; popoldne pa blagorodni g. gubernialni svetovavec Schmelzer, naš ko oče ljubljeni poglavar, prinesó sami 345 goldinarjev, obleke in veliko hlebov; med darmí je bilo 100 fl. od blagorodnega g. kresijskega predsednika Ričelna, 168 fl. hitro po Celji nabranih, 45 fl. v Žavcu zloženih, veliki dodatek pa iz njih lastne dobrotne roke. Saj je že vsak vesel, da tega ljubega gospoda le vidi: koliko veselje zdaj revnim pogorelcom, ki so bili od njih tako obilno obdarovani. Solze hvaležnosti so bile povračílo jim od vsakega obdarovanih. V torek potem so bili darovi pripeljani iz Reške fare, spet iz Vranske; škofov svetovavec g. Zdolšek so sami prinesli 23 gold. Veliki voz darov nam je iz Žavca dospel, od pridnega g. Wirtha pripeljan, in kar nas je čez vse ganiti moralo, je bilo 80 hlebov komisa, ki so ga pošteni vojaki regimenta kneza Schwarzenberga darovali, kterih kompanija v Žavcu leží. Bog Vas spremljaj povsod, hrabri pa miloserčni vojaki! in Vašega visokodušnega stotnika g. Franca žl. Gyurkovića! Solze so se vtrinjale obdarovanim z darmí vojakov, ki so si jih od ust pritergali, da so ubogim pomagali, ki jih nikdar vidili niso; zakaj ti vojaki so sami rojeni madžari. G. Hausmann, grajšak v Novem Celji, so obljubili velik voz slame.

Tri dní je le sneg šel in branil izpod strehe. Komaj pa se je vreme enmalo popravilo, in darove nam zopet vozijo; v saboto 16. aprila spet iz Kamenč, iz Glin, velik voz iz Šen-Pavla, z 48 gold. 8 kr. sr. med njimi 10 fl. dar g. grajšaka Preboljskega Vogl-na, 15 fl. iz fabrike iz Polzele, po pošti od g. Raka, sodniškega predsednika iz Celja 14 fl., včeraj iz Šent-Jurja po gosp. fajmoštru Schwarzu 10 fl., danes še velik voz žita, krompirja, nekaj obleke; iz Pake ravno tako. Povsod okolj nas si duhovni, župani in drugi dobri ljudjé prizadevajo, nas nekoliko iz velike sile vzdigniti. V Gomilskem so g. fajmošter And. Stvarnik sami celo faro od hiše do hišo obhodili, in za nas poberali.

V „Graške novine“ vès popis darov in vse kar je bolj važnega, po dobroti enega naših dobrih prijatlov pride; tukej se le bolj po večem nekoliko naznani. Naj mi ne zamerijo dobrotniki, da jim svojo in svojih ubogih obožanih farmanov zahvalo tako slabo izrečem: jim bo že Bog povernul.

Tako bi bili sirote za ene tedne s hrano oskerbljeni: pa kje je še obleka, sosebno pražna? kako bodo živino ohranili? kako zopet pohištva in poslopje stavili? Zavarvanje iz Gradca ne bo kaj čez 5000 fl. zneslo, iz Tersta dobita samo dva povračilo, več jih pa celò zavarovanih ni! Da se toplo poletje bliža, in da v persih tudi naših daljnih bratov v pomoč ubogim toplo bije, to je zdaj za upanjem v milost Božjo naša nada! Zahvalim tedaj; kar narveč morem, Vam gosp. vrednik, stari prijatel moj, za Vašo dobroto, s ktero ste naše pogorelce toliko krepko priporočili, ravno tako pa tudi gosp. vrednikama „Danice“. Saj ni sercu kaj slajega, ko dobro storiti; saj ni blago nikomur bolje posojeno, ko Bogu; torej zaupamo, da bo glas častitih vrednikov Ljubljanskih nam tudi obilo pomoč od dalej prinesel, ker smo se k sočutnim sercom v svoji sili obernili! Darove že dane Bog obilno poverni!“ Stojan.

*) Srečno pot, verli domoljub! Radi Vas bojo spremljali na važnem potu vsi domorodci. Vred.

Iz slovenske okrajne Sekovske škofije 20. aprila. —*a*— Dopis iz Maribora v 31. listu „Novíc“ me vabi tudi nektere verstice o tem napisati. Gotovo bi se vsim prebivavcem Sekovske škofije, ki so slovenskega naroda, serce radosti širilo, kadar bi veselo novíco zaslišali, da njih novi knezo-škof tudi njih mile glase umejo in marnijo. Tako bi se besede Gospodove tudi pri nas spolnile: „Moje (ovce) poznajo mene (pastirja) — in bodo moj glas slušale“. Omenim še tukaj, kaj so kmetje ob priliki govorili, ko so milostivi knezoškof Lavantinski ob pervih letih svojega pastirstva v Rušah nad Mariborom pri shodu pridigovali in spovedavali. Rekli so nekteri naših čudé: „kaj škof tudi slovensko znajo?“ — drugi pa: „oh! da bi pa ti naš škof bili, da bi nam, kadar birmat pridejo, tudi po slovensko pridigovali“. Tako si tudi prost človek želi svojega vikšega pastirja v domačem jeziku poslušati. — Čujemo, in kar bi se rado imelo, se rado verjame, da bodo visoko častiti gospod Viri, preje Lavantinski, zdaj Solnograški korar, naš prihodnji škof. Bog daj srečo! Akoravno slavnoznani gospod na nemškem Koroškem rojeni, vendar tudi slovensko govorijo; in mi bi bili serčno zadovoljni. — Zna biti, da nekdajnim nadškofom Solnogradškim, kteri imajo samolastno pravíco Sekovske škofe voliti, ni znan bilo, koliko Slovencov v ti škofii živí; gotovo bi bili pobožni in za dušno srečo višjim pastirjem izročenih ovčič vneti gospodje pri volitvah novih škofov se na je oziravali bili. Slovencov v Sekovski škofii pa je 170.000, ki v 10 dekanijah, 64 farah in lokalijah razdeljeni živé. Ni li to lepo število? Je več škofij, ki nimajo v vsem toliko prebivavcev! Razun teh pa so še fare, ki se scer nemškim prištevajo, pa vendar veliko Slovencov imajo, in kjer le slovenski mašniki popolnoma duhovno službo opravljati zamorejo, na priliko: mestna fara Radgonska, kjer 1500 Slovencov prek Mure rodovitno polje, že ogersko zemljo krožeče, obdeluje. Tem ljudem se taka godí v malem, kakor vsim Sekovskim Slovencom v velikem. Pred dvéma letoma se je prigodilo, da se je od te fare govorilo, in eden naših korarjev se je čudil, da so tam tudi Slovenci doma. Zadosti o tem. Prosimo, da nas Bog usliši! In kakor so Teržačani pri vpeljavanji svojega sedanjega škofa bomo tudi mi veselo pesmico popevali:

»Danes ljudstvo vse obhaja
Svojega veselja dan;
Zvest Slovenec
Plete venec,
Ki Očetu bo podan!«

Končno še pristavim: Ako bi mi dano bilo kričati, da bi me vsi Slovenci čuli, bi kričal in jim živo priporočal: naj marljivo zlate „Novíce“ berejo. Rečem „zlate“ Novíce, ker toliko dobrega, lepega in izverstnega na vse strani nam donašajo. Zato se čudim, kako le more biti, da ljudjé, ki naš jezik razumejo, druge drage časnike z neizmerno dolgimi sostavki radi beró, na „Novíce“ pa, ki nam važniši rečí vsake baže, pa tako lepo na kratko, česar se nišče ne naveliča, davajo, še vse premalo porajtajo! *)

*) Ne radi smo dali poslednje verstice tega sostavka natisniti, pa ker so od veljavnega gospoda, jih nismo hotli izbrisati. Vred.

Iz Ljubljane. Knez Černogorski Danilo se je na poti na Dunaj, kamor se gré presvitlemu cesarju osebno zahvalit za pripomoč v boju turško-černogorskem, preteklo saboto in nedeljo mudil v Ljubljani, ker je bil nekoliko bolehen. Ž njim so bili njega stric in starašinstva predsednik Peter Petrović, vojvoda Ivo Rakov in starašina Peter Stankov in dva adjutanta Bieladinović in Vuković. V Zadru se jim je pridružil tudi g. fml. baron Mamula. V nedeljo zvečer so bili, razun gosp. kneza, vsi v gledišu pri talianski spevoigri, kjer so bile vsih pričujočih očí nanje obernjene; njih krasna narodska obleka je vsacemu močno dopadla. — V nedeljo se je skušnja človeka tako zasukati kakor mizo, tudi v tukajšni kazini poterdila, in celò na nekem nevernem Tomažu.

Novičar iz mnogih krajev.

Grof Rechberg, ki je bil poprej austrianski poročnik v Carigradu, je sedaj za deželske oprave določen na Laško; višji oblast v vsem pa ostane vedno v rokah Radecki-ga. Sliši se, da slavni maršal bo to poletje večidel na svojem gradu poleg Ljubljane stanoval. — Že perve dní majnika pride nek ruski car v Berolin in gré od tod s pruskim kraljem na Dunaj. — Nova vredba za rokodelstva in obertnijstva (Gewerbegesetz) se pridno izdeluje, in le obširnost dela je vzrok, da še ni mogla na dan priti. — Razpartije med našo vlado in med Sardinsko in Švajcarsko še niso poravnane. — Ker v škofii Olomuški prebiva večina Slovanov in ker veči del dohodkov za nadškofa izvira iz sporočil rojenih Slovanov, se sliši, da ob novi volitvi nadškofa se bo gledalo posebno na to, da prihodnji škof bojo popolnoma razumeli deželni jezik. — Tista novíca, ki se je unidan po svetu zatrosila, da so Turki v Carigradu se spuntali, je menda gola laž, ker pozneje novíce celo nič od nje ne vejo. — Minister Palmerston je v deržavnem zboru naznanil, da tisto sumljivo orožje ni bilo najdeno v Košutovi hiši, ampak v neki fabriki; v kakošni zavezi pa je Košut s tisto fabriko, bo daljno preiskovanje razodelo.

Černogorci.

Že v letu 1851 v listih 49, 50, 51 so „Novíce“ pod napisom: „Pogled na Černogoro“ podale popis Černogore, nje lego, notranjo deržavno vredbo, življenje hrabrega naroda itd., in letos smo popisali imenitno deržavico še bolj natanjko. Danes pa podamo častitim bravcem podobo, na kteri vidijo Černogorce v svoji narodski opravi.

Svobodoljubni narod se je preganjan scer, pa nikdar premagan od Turkov, raji vmaknul v skalovite kraje, kakor da bi se bil vklonil Turški sili. Zavoljo tega, ker jim je Turk vzel rodovitne sela, in ker z ostalimi pridelki nikakor živeti ne morejo, se da lahko zapopasti, ker se jim je nekdaj lastnína s silo vzela, da oni sedaj tudi s silo Turkom jemljejo, kar jim vzeti morejo. Zato je puška, pištola in hanžar (nož, kratkemu meču enak) orožje, brez kterega Černogorec nikdar ni. Le kadar grejo s svojih gorá v naše cesarstvo v bližnji Dalmatinski Kotar na somenj, kar se vsak torek, četertek in saboto zgodí, morajo pred mestom orožje od sebe djati, kterega pa spet za pas vtaknejo ali pušo v roko vzamejo, kadar domú grejo.

Zanimivo je iz g. Kohlovega potopisa zvediti primero Krasa s Černogoro. G. Kohl pravi: „kdor pozná goli Kras, si lahko misli Černogoro, ker celi svet od Krasa skoz Dalmacio noter do Albanie si je, če ne popolnoma vendar močno podoben“.

Rak, labud in ščuka.

Po Krilovu.

V družini, kjer soglasja *) ni,
Nikdar se delo ne vspeší,
Tu ni koristi, ampak muka.

Enkrat se rak, labud in ščuka
Vsi v jeden voz upreżejo,
Trudé, poté se, vlečejo;
Al voz le v jednomer stojí,
Če prav se tovor lahek zdí.
Al kaj? Navzdert je vlekel rak,
Ščuka v vodo, labud pa v zrak;
Kdo bolje prav, ne sodimo mi;
Al — voz se z mesta ganul ni.

*) Soglasja = edinstva, složnosti.

Milodari za Brašlovčane.

Predsednik kmetijske družbe gosp. Terpinc 10 gold. — odborniki: g. Pregl 2 gold., g. Samasa 3 gold., g. dr. Strupi 2 gold., g. Schmidt 3 gold., g. Malič 3 gold., g. Ambrož 2 gold. — Gosp. Skale, učenik podkovstva, 2 gold., g. Jože Pleiweis, tergovec, 2 gold., g. Blaznik, bukvotiskar, 2 gold., gosp. Eržen, posestnik, 2 gold., g. D. Dežman, muz. kustos, 2 gold., g. Langus, malar, 4 gold., g. dr. Nagy, c. k. deželni zdravitelski svetovavec, 2 gold., njegova gospá 1 gold., g. dr. Rudolf, c. k. dvorni in sodniški advokat, 2 gold., — skupej 44 gold., in iz poslednjega lista 3 gold. od g. prof. Poklukarja, in od vrednika Novíc 3 gold., je cela skupšina dosihmal 50 gold. — Prosimo še!

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*